

STOCKHOLMIA 86- EN TITT BAKOM KULISSERNA Hur en världsutställning kommer till

av Sigurd Tullberg

Sigurd Tullberg är född 1909. Har författat ett 20-tal filatelistiska handböcker o dyl samt topografiska och bibliografiska skrifter, deckare, m m. Redigerat Frimärkets Dags årsbok 1972–1983. Redaktör och utgivare av tidskrifterna Frimärkssamlaren (1941-45) och Nordisk Filateli (1966–76). Skriver frimärksspalten i Svenska Dagbladet sedan 1971 och talar regelbundet sedan 1971 i radions Vardags om frimärksnytt.

Vad innebär en internationell frimärksutställning, en filatelistisk världsutställning? Vad är syftet med en sådan expo, vilka resultat vill man uppnå med ett så krävande arrangemang? Vilka har nytta och behållning av detta?

Dessa och många andra frågor riktas alltid när förslag väcks om att ordna en internationell utställning som numera alltid kräver tiotals miljoner i kostnader. Varför blir det så dyrt och vartill användes pengarna?

Svar på de frågorna innebär nödvändigtvis att man redogör för den väldiga verksamhet som ligger bakom utställningen. Undertecknad har med användning av bl a STOCKHOLMIA 86:s dokumentation i utställningens projektbeskrivning (grundskrivning: Malin Jonsdotter, bearbetning: STOCKHOLMIA 86:s ledningsgrupp) försökt visa just hur en världsutställning kommer till.

I Sverige fick vi

vår första internationella frimärksutställning år 1955 i samband med de svenska frimärkenas 100-årsjubileum. Det var STOCKHOLMIA 55. Nitton år senare kom STOCKHOLMIA 74 och efter ytterligare tolv år STOCKHOLMIA 86.

Den yttre anledningen till den sistnämnda utställningens tillkomst var det svenska postverkets 350-årsjubileum och Sveriges Filatelist-Förbunds 100-åriga tillvaro. Den inre anledningen var densamma som för alla utställningar: att göra propaganda.

STOCKHOLMIA 74 gjorde succé

och gav blodad tand. När det gällde frågan om vågstycket skulle upprepas rådde stor enighet. Frågan var inte om utan när.

Svaret på den frågan kom 1977. Då kontaktade styrelsen i filatelistförbundet postgeneralen Ove Rainer om att gemensamt ordna en filatelistisk världsutställning i samband med de nyssnämnda jubileerna. Man var i princip överens och reserverade nästa år plats på Stockholmsmässan i Älvsjö för tiden 20 augusti – 9 september 1986. De lokalerna hade använts till STOCKHOLMIA 74 och hade visat sig mycket lämpliga. Något jämförligt fanns förresten inte att välja mellan.

1981 började de egentliga förberedelserna

med budgetförslag som byggde på föregående utställningsverksamhet men uppräknat till 1986 års tänkta kostnadsläge.

Att fastställa ungefärliga utgifter gick väl an. Betydligt svårare var att någorlunda säkerställa inkomstvägarna. Man kom överens om att filatelistförbundet skulle vara juridiskt ansvarigt för STOCKHOLMIA 86, medan Posten ställde sig som ekonomisk garant. Att Posten band upp sig så pass hårt var mycket beroende på att 350-årsjubileet skulle få sin höjdpunkt på utställningen.

Det visade sig snart att man från Postens sida önskade ett nytt budgetförslag som byggde på en grundnivå av arrangemang på vilken man sedan kunde lägga olika ambitionsnivåer. Vissa kostnader skulle betalas av Posten, övriga av en stiftelse. Denna bildades i december 1982 under namnet Stiftelsen STOCKHOLMIA 86. Postens kostnader beräknades till ca 20 miljoner kronor och stiftelsens till ungefär samma belopp.

Finansieringen

skulle för Postens del ske genom utgivning av frimärksutgåvor åren 1983–1986. Stiftelsen räknade med att få större delen av sina kostnader täckta genom försäljningen av inträdesbiljetter. Bland övriga inkomster märktes uthyrning av handlarstånd, ramavgifter m m.

Från den 20 april 1986 bestod styrelsen för Stiftelsen STOCKHOLMIA 86 av Gösta Ohlsson, ordf., Sven-Åke Tirén, Gunnar Joos, Hasse Brockenhuus von Löwenhielm samt Bengt-Göran Karlsson.

Organisationskommittén

En internationell frimärksutställning påminner lite grand om en stat. Den måste ha en regering som styr. För STOCKHOLMIA 86 tillsattes en sådan regering, den så kallade organisationskommittén, som fick i uppdrag av stiftelsens styrelse att genomföra utställningen. Som president i S-86 – om vi ska fortsätta liknelsen med en stat – som president fungerade George B Lindberg, mannen som organiserat och lett STOCKHOLMIA 74 med största framgång.

Statsminister var utställningens generalsekreterare Börje Wallberg. Inom »regeringen» – organisationskommittén utsågs ett »regeringskansli» den så kallade ledningsgruppen som skulle svara för arbetet inom de olika »departementen».

De utrikes ärendena på högsta nivå åvilade George B Lindberg, medan Lars Sallander svarade för finans och Lars Hugo Norstedt för expens byggnad och material, bostadsdepartementet närmast. För expens kommunikationsdepartement med rent postala frågor svarade P O Sandrén och Bo Kleborn.

Ansvariga för genomförandet av STOCKHOLMIA 86, från vänster Börje Wallberg, Lars-Hugo Norstedt, Lars Sallander och George B Lindberg.

Låt oss i fortsättningen

redogöra för förberedelserna med den här indelningen som utgångspunkt.

De första livstecknen

Frimärksutställningar på alla nivåer har två målgrupper: utställare och besökare, båda lika angelägna. Det ligger emellertid i sakens natur att arrangörerna söker kontakt med utställarna allra först. Framför allt gäller detta internationella utställningar.

Målsättningen för STOCKHOLMIA 86 filatelistiskt sett var att visa ett stort och representativt urval samlingar på olika nivåer inom filatelins olika grenar. Meningen var att särskilt uppmärksamma ungdomssamlandet och den moderna filatelin.

Det gällde att genomföra en välorganiserad expo, som var representativ för situationen inom världsfilatelin och som kunde ge god stimulans och kraftigt stöd åt den filatelistiska verksamheten i Sverige.

Den första stora uppgiften

bestod i att nå ut till samlare runt om i världen med inbjudan att delta.

Ledningsgruppen arbetade på bred front med propagandamaterial.

Under mars-maj 1983 utarbetades, trycktes och distribuerades en inbjudningsbroschyr i 350 000 ex. Flera andra trycksaker togs fram för att locka filatelister och handlare att vara med. I mars 1983 togs också upp

förberedelser för utgivandet för STOCKHOLMIA av de vid sådana utställningar mycket viktiga kataloger – bulletiner – som redogör för organisation och innehåll i den ifrågavarande utställningen.

Den första bulletinen, Bulletin 1,

presenterar de reglementen som gäller för utställningen, nämligen FIP:s allmänna utställningsreglemente samt STOCKHOLMIAS specialreglemente. Vidare presenteras i ord och bild utställningskommissarierna för de länder som skulle delta i expon.

Dessutom innehöll Bulletin 1 artiklar i samband med jubileerna, nämligen en lättläst historik över det 350-åriga postverket av Egon Jonsson och en redogörelse för de första svenska porträttfrimärkena av Robert Mattson. Filatelistförbundet under 100 år ägnades också en artikel av Åke Odén.

Allt innehåll i bulletinen återgavs på fem språk: svenska, tyska, engelska, franska och spanska. Upplaga 25 000 ex.

Närmast ansvariga för de utländska

utställarna var kommissarierna, kontaktmännen. Den 21 mars 1983 tillskrevs alla de till FIP anslutna nationella filatelistförbunden med en önskan att de skulle inom sig utse utställningskommissarier. Av 62 förbund hade den 10 november samma år 38 anmält kommissarier. I bulletinen presenterades 54 kommissarier.

I Bulletin 1 skickades också ut inbjudan till en internationell filatelistisk filmfestival CINEPHILIA 86 med tävling i tre grupper. Delta fick kortfilmer med text eller tal på tyska, engelska, franska eller spanska.

För att nå ut till filatelister runt om i världen deltog ledningsgruppens medlemmar vid en rad olika frimärksutställningar och kongresser för att sprida information om STOCKHOLMIA 86 enligt en särskild informationsplan. År 1983 befann sig sålunda de resande ambassadörerna i Rio de Janeiro och Bangkok. Och nästa år avverkades Madrid, Melbourne och Seoul.

År 1985 presenterades STOCKHOLMIA bl a i Helsingfors, Tel Aviv, Hamburg och London.

Den riktigt stora kontakten

främst inrikes med den svenska allmänheten men även utrikes fick STOCKHOLMIA genom det första STOCKHOLMIA-frimärkshäftet, som utkom den 25 maj 1983. Samma dag öppnades för övrigt utställningens officiella sekretariat och postkontor. Till en början bereddes man plats i centralpostbyggnaden på Vasagatan i Stockholm och senare under adress 8–10 på samma gata. Kontoret stängdes officiellt den 1 januari 1987.

En logotyp är viktig

ur propagandasynpunkt. STOCKHOLMIAS ritades av Lars Hugo Norstedt i januari 1983 och kom till användning i alla trycksaker och även som dekal.

Tusentals affischer framtälldes under år 1984.

För att informera om utställningen producerades två stillfilmer, som båda också överförts till video. Den första avsåg främst att intressera samlare för att ställa ut, medan den andra ville stimulera till besök.

Den sistnämnda skickades till alla de 54 kommissarierna och framställdes på fem språk och för sex TV-system.

Målsättningen för STOCKHOLMIA 86

var givetvis först och främst filatelistisk men en världsutställning beaktar även och söker visa de kulturella och sociala värdena för samlare och samhälle, liksom fördelarna för post och turism.

De nämnda grenarna inom målsättningen kommer till uttryck i Bulletin 2, som skickades ut i augusti 1985 i en upplaga av 25 000 ex.

I bulletinen finns namn på alla jurymedlemmar m fl samt flera mycket läsvärda och för alla intressanta artiklar om Stockholm på frimärken (Birger Hasselrot), PFA:s STOCKHOLMIA-utgåvor, Stockholms tidigaste postanstalter (Rune Almqvist) samt s/s »Vinterbåten» (Lennart Gulander).

Handlare är viktiga deltagare

i internationella frimärksutställningar. Redan från början var ledningsgruppen inställd på att erbjuda omkring 100 försäljningsstånd till postförvaltningar och frimärkshandlare.

Priset per bås sattes till 20 000 kr för huvudmodulen med möjlighet att utöka med en modul 2 för 14 000 kr och ytterligare ett par moduler. Det ansågs från handlarhåll att priset var för högt, och man trodde att det skulle komma att sänkas. Men så blev inte fallet.

Till slut fick man in beställning från 38 postförvaltningar och 48 handlare – totalt ca 120 moduler.

Handlarbörs var planerad

efter förslag från ordföranden i Sveriges Frimärkshandlarförbund, Bengt Lilja. Börsen skulle vara öppen för handlare som tillhörde den internationella handlarorganisationen IFSDA.

Trots att ca 2 400 säljbrev skickades ut till lika många handlare och trots annonsering i in- och utländsk filatelisttidskrifter fick STOCKHOLMIA endast in sju anmälningar. Man ställde därför in den planerade handlarbörser.

Frimärksauktion på utställningen

brukar vara ett uppskattat inslag på moderna internationella utställningar. Redan tidigt hade ledningsgruppen beslutat att endast en auktion skulle få hållas, och ledningsgruppen valde Postiljonen AB.

Utställare åstundas

För att närmare syssla med anmälningar och uttagande av exponat tillsatte ledningsgruppen i juni 1985 en filatelikommitté med generalsekreteraren Börje Wallberg som ordförande samt Gösta Hedbom och Lars-Magnus Sjöholm (kommissarier) och Hasse Brockenhuus von Löwenhielm och Gunnar Dahlvig (jurymän) som övriga ledamöter.

Preliminära anmälningsblanketter hade skickats ut tillsammans med Bulletin 1 den 16 okt 1984. Anmälningstiden för dessa preliminära anmälningar gick ut den 15 augusti 1985.

Filatelikommittén påbörjade omedelbart registrering och grovindelning i klasser.

Totalt erhöles 1 592 anmälningar

från 55 länder, och sammanlagt begärdes 8 175 ramar. Under fyra dagar i oktober 1985 sammanträdde filatelikommittén och valde ut 1 097 samlingar i 5 053 ramar plus 203 litteraturobjekt.

Alla fick före den 15 januari 1986 meddelande om utställningsobjekten hade antagits eller ej. Samtidigt utsändes blankett för slutlig anmälan.

Följande principer var vägledande

för uttagningen: Ingen fick disponera mer än åtta ramar. En samling per utställare (högst två per familj). Förstagångsutställare hade förtur. Inga avvikelser från gällande krav på kvalifikationer. Så allsidig representation som möjligt ifråga om fördelning på länder, tidsperioder och sätt att samla.

Dessutom hade kommittén en liberal inställning till anmälare i ungdomsklasserna samt klassen Modern filateli. För övrigt beaktades ekonomiska synpunkter när det gällde tidigare guldsamlingar eller samlingar från länder med ett fåtal samlingar anmälda.

Den 1 mars 1986 var slutdatum

för slutlig anmälan och inbetalning genom landskommissarierna av den stipulerade deltagaravgiften. Samlingarna finindelades inom varje klass, och varje samling fick ram- och katalognummer genom sekretariatets försorg.

I juni erhöill utställarna rampåsar och blankett för exponatförteckning. Enligt utställningens specialreglemente skulle exponaten vara utställningsledningen tillhanda tidigast den 21 juli och senast den 11 augusti 1986. Personligt överlämnade objekt mottogs senast den 26 augusti.

Den filatelistiska litteraturen

skulle vara inskickad senast den 1 mars 1986. Litteraturklassen bedömdes redan den 24–27 april av en jury bestående av George B Lindberg, Emil-Wilhelm Mewes, Hasse Brockenhuus von Löwenhielm, Otto Hornung, Charles Peterson samt Peter Fischer.

De insända frimärkena

representerade mycket stora värden och måste givetvis förvaras fullt betryggande under sin tid före, under och efter utställningen.

Ett f d arkivvalv på Norrlandsgatan förhyrdes. Det bestod av två lokaler om tillsammans 333 m². I det inre rummet förvarades samlingarna i var sin plastpåse, som låg i bärbar och numrerad plastback.

När en samling mottogs, kontrollerade depåchefen Lars-Magnus Sjöholm tillsammans med sina medarbetare att innehållet motsvarade vad som angetts på påsen och i exponatförteckningen, innan den bars in i inre valvet.

*Arbete i valvet.
Foto Kersti Rasmusson.*

Exponaten kom till STOCKHOLMIA

på tre olika sätt: per post, per flyg (Air Cargo) eller överlämnades personligen.

Postförsändelserna levererades med postbil till depån på Norrlandsgatan. Försändelserna som kom med flyg till Arlanda förvarades där i ett speciellt valv. Därifrån hämtades de av postpolisen med ett särskilt säkerhetsfordon som hade speciella lås som en värdetransportbil.

De av kommissarier personligen överlämnade exponaten förvarades i depån på Norrlandsgatan och efter flyttningen därifrån i depån på mässan.

Depån på Norrlandsgatan tömdes och innehållet flyttades till Stockholmsmässan i Älvsjö natten mellan den 22 och 23 augusti.

Själva transporten utfördes

av David Larssons flyttföretag, där man handplockade personalen för detta uppdrag. Polisbevakningen sköttes av en polisbil med sex man, en radiobil med två man samt tio personer från postpolisens kontrollsektion.

Det hela var som i en spännande thriller.

Den ordinarie personalen i depån samt ytterligare några handplockade män följde varje börda med blicken — från depån ut i transportfordonet och sedan ute på mässan in i den nya depån.

En patrull från brandvärnets fanns på plats och följde transporten för att kunna ingripa ifall det t ex inträffade en krock med brand.

Depån på mässan försågs med larmanordning. Där ansvarade Securitas för mässans grundskydd och man arbetade bl a med två hundpatruller samt med TV-övervakning.

Bevakningen var mycket viktig

Utom de nyssnämnda arrangemangen upprättade utställningens säkerhetschef, Harry Eidefeldt, en särskild plan för den inre bevakningen. Den gick sannerligen inte av för hackor.

När exponaten monterats övervakades de av 50 bevakningsmän, 30 på heltid och 20 på deltid. Utställningslokalerna var indelade i fyra områden. I vart och ett gick åtta man omkring enligt ett schema.

Övriga bevakare var avlösare eller hade speciella uppdrag. Dessutom rörde sig i lokalerna 10 man från postpolisen och sju man från kriminalpolisens spaningsrotel. Securitas hade bevakningspersonal i lokalerna vid dörrar och vid entrén samt TV-bevakning både inom- och utomhus.

Cirka tio särskilt värdefulla objekt försågs dessutom med larmanordningar.

Under dagtid hade det lokala polisdistriktet avdelat sex man som skötte bevakning och ordning vid entrén. Och två radiobilar gjorde nattetid vissa turer kring utställningsområdet.

Brandskyddet är av stor betydelse

och det är så kvalificerat på mässan, att man inte ansåg nödvändigt med

några extra anordningar. Från utställningens sida ville man ha sprinklerssystemet avstängt, eftersom exponaten riskerade att bli dränkta vid en eventuell rökutveckling, men det kunde inte beviljas – även om man då skulle fördriva djävulen med Belsebub!

Säkerhetsåtgärderna

var över huvud taget omfattande. Utom de redan nämnda fanns skydd mot terror och visst personskydd – t ex för kungaparet vid invigningen. Inga allvarliga incidenter förekom.

Utställningen byggs upp

Redan 1978 togs kontakt med Stockholmsmässan i Älvsjö, som reserverade utrymme för STOCKHOLMIA 86. Egentliga förhandlingar om förhyrningen ägde rum i september 1982. Sammanlagt kom utställningen att omfatta tre hallar (A, C och D) om omkring 30 000 kvm.

I början av 1985 gjordes ett förslag till disposition av lokalerna. Då kontaktades också reklamfirman West Art i Göteborg, som hade erfarenhet av utställningsjobb åt Posten. Det ansågs lämpligt att samarbetet utvidgades till att även gälla STOCKHOLMIA 86 och kontrakt tecknades med firman i mars 1986.

Under 1985 gjordes den huvudsakliga layouten

med inplacering av alla nödvändiga funktioner som succesivt bestämdes av ledningsgruppen. Den ansvarige för det övergripande arkitektarbetet med utställningen, Lars Hugo Norstedt, skulle också se till att samarbetet i dessa frågor fungerade mellan STOCKHOLMIA, Posten och mässan.

De intressen som borde tillgodoses på utställningen i detta sammanhang var många. Bl a måste utrymme beredas för Postens 350-årsfirande, Postens företagsprofilering, Sveriges Filatelist-Förbund och dess 100-årsjubileum, Sveriges frimärksungdom Sfu, PFA:s försäljnings- och informationsverksamhet, utländska postförvaltningar samt svensk industri.

Sist men ingalunda minst måste största möjliga hänsyn vid planeringen tas till utställare, handlare och besökare.

För besökarna

lades in trevliga arrangemang med visning av »highlights», dvs mycket sällsynta och intressanta frimärken och brev. De skulle visas med speciell inramning och med utökat skydd.

En vanlig erfarenhet på stora frimärksutställningar är den trötthet som brukar infinna sig efter kortare eller längre vandring särskilt hos lite äldre besökare. Man var därför angelägna om att runt om i utställningshallarna placera rikligt med soffor samt oaser med stolar och bord, inramade med växter och parasoller. Allt för att besökarna skulle känna sig tillfreds.

*Granitblocket framför Frimärkets hus.
Foto Kersti Rasmusson.*

Teknisk uppbyggnad började

i mitten av augusti ute i mässan. Hantverkare och dekoratörer byggde upp utställningens olika enheter. Den heltäckande mattan lades på och extra belysning monterades. Belysningsproblemet löstes till full belåtenhet. Det samma kunde också sägas om hela den tekniska verksamheten.

Om handlarnas försäljningsstånd har redan nämnts. Till inredningen får även räknas utställningsramarna.

Totalt kom ca 6 000 ramar till användning,

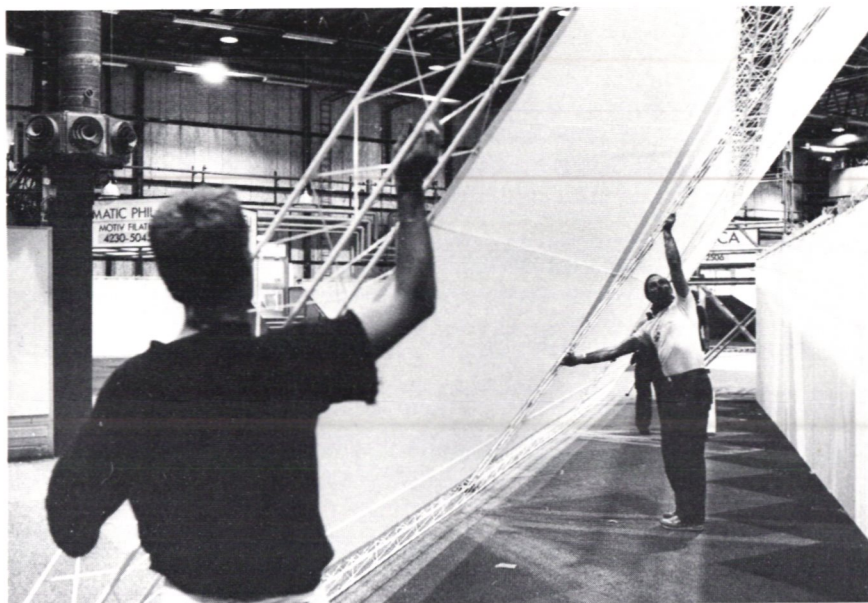
tillverkade av Dacona Metal (senare Display Technique AB). En del av ramarna skulle efter utställningen säljas till filatelistförbunden i Oslo, Köpenhamn och Helsingfors.

Ett problem uppstod i fråga om ramarnas plexiglas. I februari 1985 hade beslutats att nya sådana glas skulle anskaffas. Efter budgivning fick reklamfirman ÅKEMA leveransen, och glaset levererades i september samma år.

Tyvärr visade sig att många glas var ca 5 mm för låga, vilket medförde besvär när ramarna skulle användas.

Monteringen i ramarna

utfördes under tiden 23–28 augusti av 93 manliga och 7 kvinnliga medhjälpare. Medelåldern var omkring pensionsåldern och monterarna kom från hela landet.

*Postvisionen byggs.
Foto Kersti Rasmusson.*

*Konferens om bygget.
Foto Kersti Rasmusson.*

För att skaffa dessa medhjälpare hade ledningsgruppen haft annonser bl a i SFT under våren och dessutom tillskrevs filatelistföreningarna i Stockholm.

Efter gemensam genomgång av hur man monterar, arbetade monterarna i par. Varje par förfogade över en från varuhuset OBS lånad kundvagn där arbetsmaterialet låg.

Sedan bladen monterats placerade ramleverantörens folk in plexiglasen på plats.

Monterarna hade egentligen ställt upp ideellt, för den goda sakens skull. Men en viss ersättning lämnades dock. De fick en mat- och två kaffekuponger per dag samt en hundralapp per dag utom första dagen.

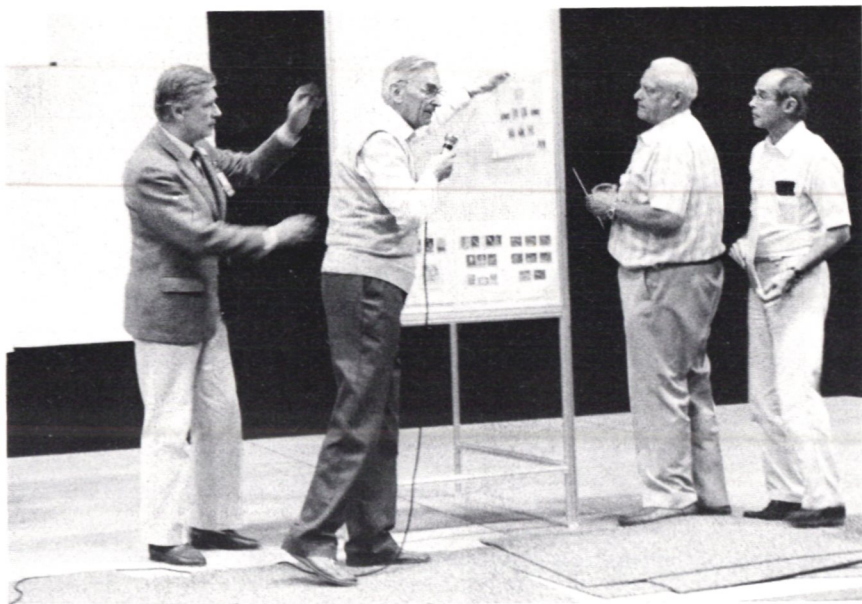
Därutöver erhöll de en katalog, fri entré till utställningen samt diplom och minnesmedalj.

Bland de större byggnadsverken på STOCKHOLMIA 86 märktes tidstunneln, Frimärkets Hus, teatern, Sfu:s rymdstation och PFA:s frimärksmaskiner.

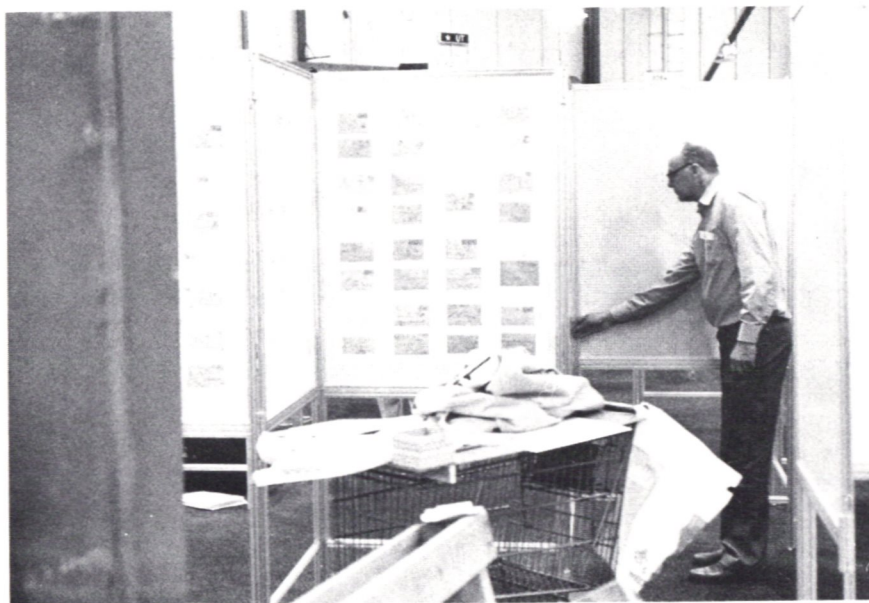
Tidstunneln mötte blicken omedelbart vid inträdet i A-hallen. På utsidan såg tunneln ut som en gigantisk tavla 70 m lång och 8 m hög. På insidan en överblick över Postens utveckling under sin 350-åriga tillvaro med anledning av jubileet.

*Information.
Foto Kersti Rasmusson.*

*Demonstration av montering.
Foto Kersti Rasmusson.*

*Monteringen börjar.
Foto Kersti Rasmusson.*

Litet längre bort fann man utrymmet för en frimärksgravör eller frimärkskonstnär, som skulle demonstrera sin verksamhet. Alldeles intill reste sig en anslående byggnad – Frimärkets Hus – där SFF och dess riksföreningar demonstrerade delar av sina verksamhetsområden.

Teatern

längst bort i A-hallen hade plats för ett stort podium och 480 personer. Den var nog en smula överdimensionerad, men det var naturligtvis inte gott att veta i förväg. Teatern var dock synnerligen användbar för alla slags arrangemang.

I C-hallen hade Sveriges frimärksungdom en stor monter, utformad som en rymdstation. Och längst ner i samma hall hade PFA byggt upp två av sina maskiner från Kista och visade spolning av frimärksrullar och häftesframställning. PFA-personal satt vid maskinerna och arbetade precis som vanligt.

Dessutom hade PFA i varje hall ett stort försäljningsutrymme. I D-hallen visade Posten sina framtidsplaner i en stor, centralt belägen avdelning, kallad Postvisionen. Där kunde besökarna med hjälp av ett stort antal värdar och värdinnor bl a spela in ljudbrev, pröva en dator som talade, pröva andra datorer med många goda egenskaper, exempelvis en datoriserad grafolog som tolkade vederbörandes karaktär.

Till uppbyggnaden kan man räkna

presstjänsten. En världsutställning utan en väl fungerande presstjänst kan knappast bli en framgång. STOCKHOLMIA 86 hade förmånen av en ledning som uppfattade värdet av jämn och ofta upprepad information på bred bas.

Pressreaser och underlag för artiklar släpptes ut under hela planeringsarbetet. Ledningsgruppens syfte var att på olika sätt förmå pressen att skriva om frimärken.

Ett presscenter inrättades på mässan, där journalisterna kunde få önskad information, pressreaser på olika språk, foton och trycksaker.

Som presschef fungerade redaktör Gösta Karlsson, vilket visade sig vara ett utmärkt val.

Under hela utställningstiden hölls dagliga presskonferenser, och den allmänna uppfattningen bland pressfolk var att man erhöll ovanligt god service.

Utländsradiion vid Sveriges Radio sände under hösten flera program om STOCKHOLMIA såväl före som under och efter utställningen. Även andra radioprogram förekom, och TV sände i sina nyhetsprogram inslag om STOCKHOLMIA 86.

Speciella aktiviteter

Många anser att de speciella aktiviteterna på en internationell frimärksutställning är lika betydelsefulla som uppvisningen av frimärken. Samlare

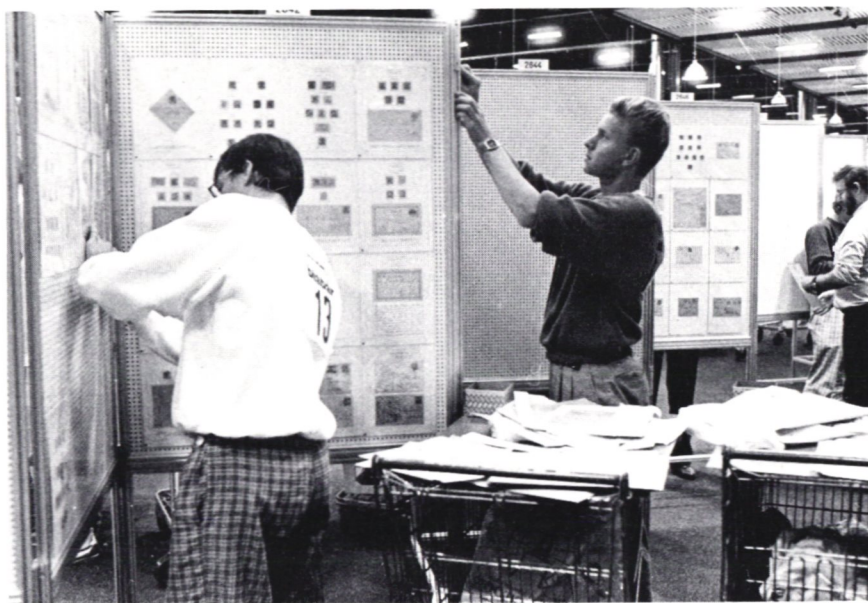
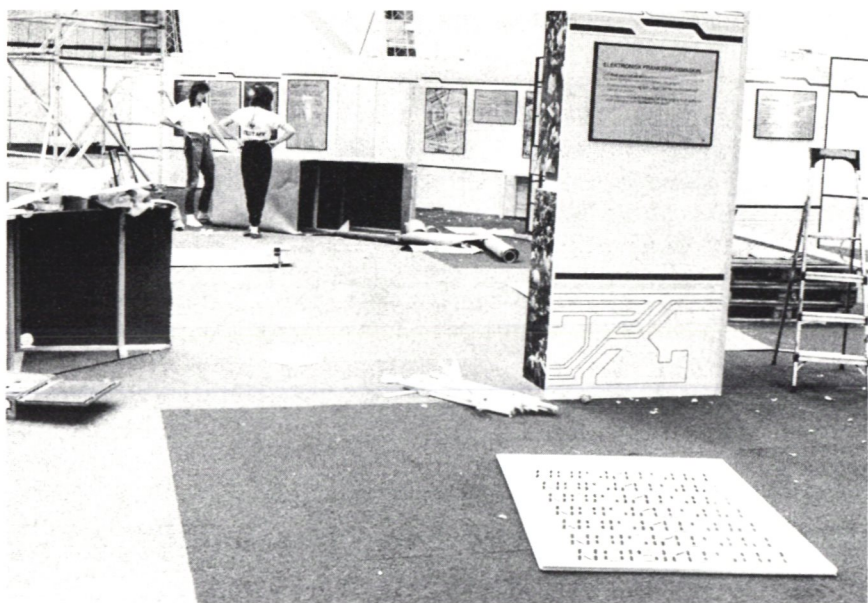

Foto Kersti Rasmusson.

*Postvisionen byggs upp.
Foto Kersti Rasmusson.*

från ett stort antal länder träffas, stiftar bekantskap och får nya impulser. Till detta bidrar i första hand de programlagda aktiviteterna.

Varje utställningsdag på STOCKHOLMIA 86 hade ett tema kring vilket den dagens program i huvudsak kretsade. Detta program presenterades i september 1985 i Bulletin 2.

Öppningsdagen den 29 augusti var Utställarnas Dag. Då utkom också det femte och sista frimärkshäftet för STOCKHOLMIA. Det kunde endast köpas tillsammans med entrébiljett till utställningen. Pris 40 kr (frimärkena 10 kr, entré 30 kr).

Den dagen hölls mottagning med buffémiddag för samtliga utställare – ett fint tillfälle att inleda nya bekansnader och uppliva gamla.

På utställningen fanns varje morgon ett nytryckt dagsprogram med dagens tema, en karta över utställningsområdet samt program för symposier och andra speciella aktiviteter.

Samlarnas Dag

den 30 augusti var speciellt avsedd att visa hur många möjligheter till samlande, som erbjödes i våra dagar.

– Det har varit vår ambition att så mycket som möjligt bredda utställningen, sa Gösta Ohlsson, filatelistförbundets ordförande, och därför har vi hälsat även andra grupper välkomna än de som av tradition brukar vara med. Sådant ger nya impulser som exempelvis avdelningen Modern filateli.

Den är avsedd för samlingar med enbart frimärken från de senaste tio åren.

Icke mindre än åtta föredrag, specialvisningar och symposier fyllde dagsprogrammet. Det var huvudsakligen posthistoriska ämnen som Svensk posthistoria 1590–1880, Breven berättar – en posthistorisk kavalkad, Svensk postal dokumentation från andra världskriget och Hur bygga upp en posthistorisk samling.

Filatelistförbundets Dag

den 31 augusti började med sammankomster för fyra anslutna riksföreningar, nämligen Hembygdsfilatelisterna, Häftessamlarna, Militärpostsamlarna samt Kinasamlarna.

I Frimärkets Hus visade förbundet en provkarta på vad man erbjuder sina medlemmar. Där var varje timme och varje dag trängsel.

– Vi var först lite fundersamma över Frimärkets Hus, byggnaden som är en kopia av det hus där Sveriges första frimärksutställning hölls 1891, sa förbundsordföranden Gösta Ohlsson. Vi undrade om vi inte varit för generösa med utrymmet. Men istället är huset alldeles för litet. En ständig ström av besökare väller in och ut.

Hela eftermiddagen kom officiella uppvaktningar för det 100-årsjubilerande förbundet.

På Postens Dag

den 1 september firades postverkets 350-åriga tillvaro med officiella uppvaktningar för det ålderstigna men alltså pigga födelsebarnet.

Den som den dagen speciellt inriktade sig på Postens egna arrangemang hade fullt upp av intensiva upplevelser.

Historia på utställningar kan ibland vara torr och trist, men den kan också vara saftig och spännande. Till 350-årsjubileet berättade Posten om utvecklingen genom århundradena och tog tydligen farväl till torr statistik och långa, torra texter.

Postens historia upplevde man i tidstunneln. Både inom och utom tunneln. Inom tunneln färgrika tavlor med attraktivt historiskt bildmaterial, allsköns postala fordon för land och sjö samt en tipspromenad »Brevets väg».

Utanför fanns den ofantliga väggmålningen av Kaj Magnusson, nära 500 kvm stor och åskådliggörande postal kommunikation genom tiderna. En sevärdhet av stora mått i alla avseenden.

Modern postal verksamhet demonstrerades som tidigare nämnts i Postvisionen. Där fanns till och med en talande robot som spankulerade utanför Postens montrar och gav en ganska kuslig föraning om en framtida kall och känslolös postal service.

Man ska kanske inte vara för hård mot den stackars roboten med sin metallklingande stämma. Han visade ibland riktigt mänskliga känslor mot den stora skaran omkring sig.

Den viktigast delen av Postens aktiviteter på STOCKHOLMIA var emellertid för de flesta besökarna Postens Frimärksavdelning PFA.

Man hade tre stora kiosker med sammanlagt 60 löpmeter disk för att sköta kontakten med de tusentals samlare som ville skaffa sig de nya frimärkena – och även äldre – och i förekommande fall få dem expertmässigt och vackert stämplade.

I det här sammanhanget kan också nämnas de 49 utländska postförvaltningarna där 115 länders frimärken såldes till nominella värden. Givetvis sålde PFA sina svenska frimärken till nominal, även om man fick betala ett paketpris för det femte STOCKHOLMIA-häftet, där entrébiljetten ingick i priset 40 kr (30 + 10 kr som ovan nämnts).

Arrangemanget med paketpris för häftet ifråga väckte missnöje hos en del samlare, som inte hade användning för biljetten. Men det var också det enda missljudet!

Liksom föregående dag förekom officiella uppvaktningar med mottagning för särskilt inbjudna.

Åtta symposier hölls den 2 september

inom ramen för Postens tekniska mässa POSTTEC. Det var en varumässa som vände sig till personer med ansvar för postal utveckling. Expon hölls i hall E i nära anslutning till de övriga hallarna.

Där demonstrerades dagens och morgondagens teknik sådan den kommer till användning i samband med postal service idag och i framtiden. Bl a belystes frimärkets betydelse inom direktreklam och marknadsföring.

Samma dag avslutades också juryns arbete med att bedöma de omkring en miljon frimärkena och annat filatelistiskt material på STOCKHOLMIA.

Den 3 september var Moderna Filatelins Dag

alltså den dag då sådana samlingar stod i blickpunkten som omfattade frimärken utkomna de senaste tio åren.

På utställningen visade de 48 utställarna att det går precis lika bra att åstadkomma en intressant samling med modernt material som med klassiskt. Och när märkena i en sådan samling efter några år blir för gamla för att få visas på utställningar som STOCKHOLMIA finns ju alltid möjligheten att gå över till andra bedömningsklasser.

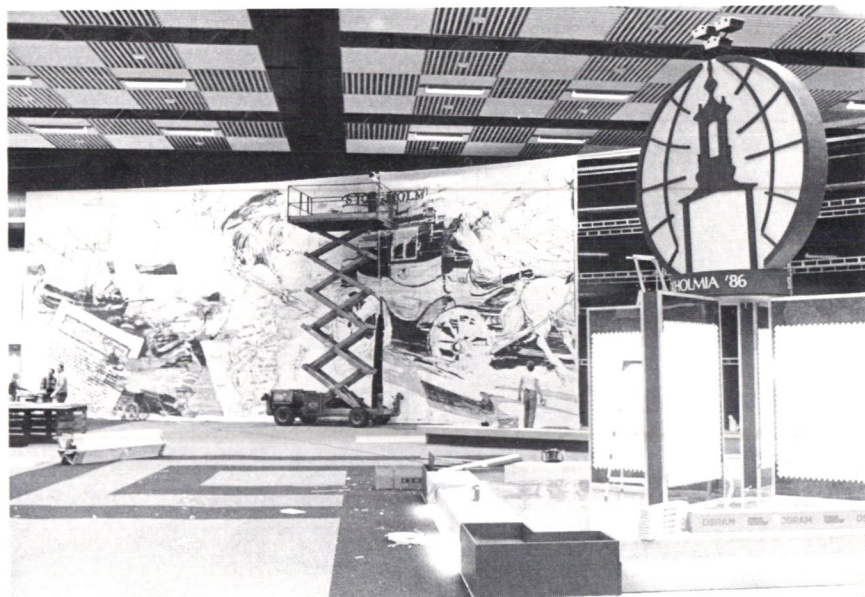
Samma dag höll Postiljonen AB en frimärksauktion, som pågick även nästa dag och sammanlagt inbringade över tio miljoner kr.

Stockholms stad höll en mottagning för särskilt inbjudna i Stadshuset.

Den 4 september var Världspostföreningens Dag

Föreningens högste chef, generaldirektör Botto de Barros, besökte den dagen utställningen och uttryckte sin stora uppskattning.

Som vanligt vid internationella frimärksutställningar höll AIJP, de filatelistiska författarnas och journalisternas internationella förening kongress. Den pågick den 4 september.

*Stora Tavlan växer fram.
Foto Kersti Rasmusson.*

*Stora Tavlan klar.
Foto Kersti Rasmusson.*

Samma dag hade arrangerats utflykter för jurymän och kommissarier. Juryn åkte till Gotland och kommissarierna till Åland.

På FN-dagen den 5 september

hölls bl a två symposier på den tekniska mässan, en kongress med de förläggare, som ger ut frimärkskataloger (ASCAT), möten med FIP-kommissionerna för traditionell filateli och ungdomsfilateli, ett symposium för motivsamlarna och ett för luftpost.

Dessutom gjordes en samlad visning av 13 filmer som skickats in till utställningens filmfestival CINEPHILIA 86 och som samtliga erhöll pris.

Grand Prix tilldelades den franska frimärksfilmen »Miroir dentelé». Stor silvermedalj och hederspris erhöll tre filmer från Storbritannien, Sverige och Liechtenstein. Åtta övriga filmer belönades också med stor silvermedalj.

Alla filmerna var sevärda men tillslutningen av åskådare var mycket ringa. Förmodligen berodde detta främst på att det saknades skyltning om visningarna den första tiden.

Kriterier för bedömningen av frimärksfilmerna var enligt juryns ordförande, E-W Mewes hur filatelin omsattes i konst, filmernas innehåll och skönhet.

*Utställningen uppbyggd och invigd.
Foto Pär Karlsson.*

Filmpristagarna i all ära

men dagens stora prisutdelning skedde vid en bankett på kvällen i Stockholms Stadshus. Det var de filatelistiska belöningarna som då offentliggjordes i den tryckta prislistan – palmarès kallad efter den franska benämningen – och utdelades.

Sammanlagt utdelades 67 hederspris, 11 stora guldmedaljer med hederspris i hedersklass, Grand Prix d'Honneur, Grand Prix National, Grand Prix International, Specialpris Utom-Europa samt i FIP:s mästarklass Stor Guldmedalj till 19 utställare.

Under rubriken Övriga belöningar FIP utdelades 72 Stort Guld, därav en till en svensk, Hugo Josefsson. Vidare Guld till 145 samlingar, däribland 13 svenska exponat, utställda av Jan Åkeson, »Gute», Gösta Hedbom, Erich Harbrecht, Börje Wallberg, Erland Brand, Harry Snarvold, Vambula Hurt, Ingvar Pettersson, Artur Nyström, Lennart Daun samt Estniska Filatelistföreningen i Stockholm med Ojastes banbrytande verk om Estlands frimärken. Jan Åkeson fick Guld för två samlingar.

Utmärkelsen Stor Vermeil tilldelades 14 svenska samlingar och ett bokverk, nämligen Billgren/Bjäringar/Stones Svenskt brevporto till utlandet 1855-1895. Sammanlagt 158 pristagare.

Belöningen Vermeil erhöll

160 utställare, därav 14 svenska samlingar, en handbok (Robert Mattson) samt tre frimärkskataloger (Filatelistförbundets och Frimärkshusets).

Stort Silver tilldelades 161 exponat, däribland 16 svenska och Silver gick till 14 svenskar av totalt 174 utställare.

Av totalt 159 Silver-Brons erhöll svenska deltagare 8 medaljer, och av 87 Bronsmedaljer gick 5 till svenska utställare.

I avdelningen Modern filateli belönades två svenskar med första pris, en med andra pris och en med tredje pris.

I den särskilda Nobel-utställningen bedömdes två exponat som Mycket bra, tretton som Bra och femton som Tillfredsställande.

Ungdomens Dag den 6 september

exploderade i tävlingar och andra spännande aktiviteter, ordnade av ungdom, med ungdom för ungdom och alla andra besökare. Sveriges frimärks-ungdom Sfu svarade för huvuddelen av programmet. Bland annat försökte man slå världsrekord i brevskrivning: världens längsta brev på världens största frimärksutställning.

En stor tävling för unga samlare avslutades. Det var den tidigare startade Nobeltävlingen. I den deltog lag från Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige som först kvalificerat sig.

Alla frågor hade beröring med Nobel och hans verk. Som slutlig segrare utgick efter en hård kamp det svenska laget.

På STOCKHOLMIA visades också en speciell avdelning Nobel med 34 utställare.

Utställningen lade ju an på att visa största möjliga bredd i samlandet och man tog därför med icke mindre än 174 ungdomssamlingar.

De allra flesta var sevärda och visade ofta avancerad kunnskap. Det framgick också av bedömningen. Utmärkelsen Vermeil (Förgyllt silver) erhöill 6 samlingar, Stort Silver 15, Silver 47, Silver-Brons 61 och Brons 26. Alltså sammanlagt 155 utmärkelser på 174 samlingar - ett utomordentligt gott resultat.

Samma dag hölls också möte med flera FIP-kommissioner. Det gällde kommissionerna för luftpost, motivfilateli, helsaker, astrofilateli samt expertisering och förebyggande av förfalskningar.

Ett par till SFF anslutna riksföreningar sammanträdde den 6 september, nämligen Bältespännarna och Variantsamlarna.

Dagen avslutades med en ungdomsfest.

Avslutningsdagen den 7 september

kunde man räkna in den 78 240:de och sista besökaren.

Det stora äventyret STOCKHOLMIA 86 var över.

– Ja, man kan verkligen tala om ett äventyr, instämmer generalsekretären Börje Wallberg. Det har gått bra för oss med ekonomi, retur av samlingar och verksamheten i allmänhet.

– Drygt 1 100 frimärkssamlingar från 57 länder ställdes ut på STOCKHOLMIA 86. Sedan utställningen stängts gällde det att omsorgsfullt packa alla samlingarna och se till att de säkert skulle komma tillbaka till sina ägare över hela världen.

– Detta har fungerat till hundra procent, säger Wallberg. Alla samlingar har kvitterats och inte ett enda av de totalt cirka en miljon märkena har skadats eller kommit bort. Och det känns verkligen skönt att även ifråga om ekonomin kunna redovisa att allt är i hamn.

– Stiftelsens budget omslöt 20 miljoner kr. Den största inkomstkällan var pengar från det femte frimärkshäftet STOCKHOLMIA 86, det som såldes i samband med entrébiljett till utställningen. Totalt såldes 557 376 häften och varje häfte gav 30 kr. Det blir alltså en bit över 16 miljoner kr.

Stiftelsen STOCKHOLMIA 86 har slutfört sitt uppdrag.